

## КАФЕДРА БАЯНА ТА АКОРДЕОНА

### Педагогічна практика

Освітній ступінь  
Спеціальність  
Освітньо-професійна програма

«Магістр»  
В5 «Музичне мистецтво»  
«Музичне мистецтво»  
Баян, Акордеон

Статус

Обов'язкова

Форма контролю

Залік

|         |      |
|---------|------|
| Курс    | 1    |
| Семестр | 1, 2 |

|                   |    |
|-------------------|----|
| ECTS              | 3  |
| Годин             | 90 |
| Практичні         | 34 |
| Самостійна робота | 56 |

### Інформація про викладача

|                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ПІБ               | <b>Заєць Віталій Миколайович</b> кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри баяна і акордеона Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.<br><b>Бензюк Олександр Олексійович</b> , кандидат культурології, доцент кафедри баяна і акордеона, декан народного факультета Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. |
| Профіль викладача | <a href="https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&amp;user=6icz7zsAAAAJ&amp;orcid.org/0000-0001-9556-1203">https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&amp;user=6icz7zsAAAAJ&amp;orcid.org/0000-0001-9556-1203</a>                                                                                                                                     |
| e-mail            | <a href="mailto:zaetsa@ukr.net">zaetsa@ukr.net</a><br><a href="mailto:benzyuk2018@gmail.com">benzyuk2018@gmail.com</a>                                                                                                                                                                                                                                        |

### АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мистецтво викладання є фундаментом для збереження моральних цінностей та свідченням високорозвиненого суспільства. Воно полягає у виявленні, розкритті та вдосконаленні найкращих якостей учнів, які знаходяться під керівництвом педагога.

Музична педагогіка, як важлива складова освіти, є гарантом гуманістичних ідеалів, забезпечуючи передачу та збереження естетичних цінностей. У поєднанні з досягненнями суміжних наук, педагогічна практика освітнього ступеня «Магістр» у Національній музичній академії України імені П. І. Чайковського спрямована на формування цілісного бачення завдань музичної педагогіки, розширення виконавського потенціалу та розвиток творчої індивідуальності сучасного баяніста-акордеоніста.

Програма навчання акцентує увагу на двох ключових аспектах – практичному вдосконаленні та методичній систематизації. Обидва компоненти спрямовані на всебічне підвищення ефективності як теоретичної, так і практичної складової музичної педагогіки.

Рівень професійної майстерності педагога безпосередньо залежить від його постійного саморозвитку, адже саме щоденна праця викладача формує особистість, здатну досягати високих мистецьких вершин.

Дисципліна «Педагогічна практика» відповідає вимогам творчих навчальних закладів і спрямована на вдосконалення музичної освіти. Вона сприяє професійному становленню молодих музикантів, стимулює їх до пошуку інноваційних методів навчання та підвищує зацікавленість у викладацькій діяльності, готуючи висококваліфікованих фахівців у галузі музичного мистецтва.

**Метою курсу** педагогічної практики є здобуття навичок передачі учням виконавського досвіду шляхом активного їх навчання в системі спеціалізованого музичного навчального закладу і опанування необхідних для цього знань та навичок педагогічного впливу.

Студенти повинні знати теоретичні основи формування виконавської майстерності гри на баяні і акордеоні; опанувати здобутки сучасного виконавського музикознавства; бути обізнаними з методикою та музичною педагогікою суміжних («класичних») сфер музичної педагогіки й виконавства.

**Завдання курсу** полягає у підготовці студентів до самостійної професійної діяльності як викладачів спеціальних дисциплін класів баяна і акордеона навчальних закладів початкової спеціалізованої мистецької освіти (дитячі музичні школи (ДМШ), дитячі школи мистецтв (ДШМ), приватні музичні школи/студії/курси, мистецькі ліцеї/гімназії), закладів фахової передвищої освіти (коледжі) та закладів вищої освіти.

**У результаті вивчення навчальної дисципліни магістр повинен знати:**

- засади педагогічної майстерності та майстерності виконавства на баяні-акордеоні;
- основні закономірності освоєння штрихових та артикуляційних засобів звукоутворення;
- особливості використання засобів музичної виразності на різних етапах навчання та періодах розвитку світової і національної музичної культури;
- виконавський репертуар та спеціальну літературу;
- кращі традиції виконавських шкіл;
- основи загальнотеоретичних дисциплін, що дозволяють вирішувати творчі інтерпретаційні проблеми виконання.

**Випускник кваліфікації «Магістр музичного мистецтва» повинен вміти:**

- розуміти зміст, форму та стиль музичного твору, відтворювати його художню концепцію;
- визначати музичні здібності студентів, переваги і недоліки їх музично-мистецького та технічного розвитку, враховуючи вікові та психофізіологічні відмінності;
- орієнтуватися в різноманітних музичних стилях і жанрах;
- застосовувати на практиці кращі традиції виконавських шкіл.

**Освоївши курс** студент повинен:

- навчитись визначати музичні здібності учнів, позитивні аспекти та недоліки їх музично-художнього та технічного розвитку, враховуючи при цьому вікові та психофізіологічні відмінності;
- опанувати педагогічний репертуар та програмні умови музичних навчальних закладів;
- навчитись складати індивідуальний план учня відповідно рівню його розвитку на етапах навчання;
- ціленаправлено проводити роботу з розвитку виконавського рівня учня;
- проводити урок з фаху з учнями різного ступеня обдарованості та підготовки;
- приділяти увагу щодо музично-естетичного виховання;
- набути знання з особливостей психології вікових категорій;

- оволодіти навичками професійного аналізу музичного репертуару різних стилів та жанрів, виявляти художньо-образні особливості в аспекті відтворення їх у процесі виконавства;

- виробити професійне, особистісно-творче ставлення до освоєння методології, аналізу наукової літератури, реалізувати на практиці набуті знання з комплексу дисциплін;

- сформувати потяг до самоосвіти на методологічному рівні.

Педагогічна практика студентів НМАУ ім. П. І. Чайковського здійснюється відповідно з навчальним планом.

Практика повинна проводитися в умовах, що максимально наближені до умов майбутньої професійної діяльності. З цією метою, за сприяння керівництва академії, визначаються бази практики (сектор практики НМАУ, КМAM ім. Р.М. Глієра, ДМШ/ДШМ м. Києва, інші) і за можливості заключають з ними відповідні угоди по співпраці.

Загальне керівництво практикою здійснює кафедра. Організація, контроль та методичне керівництво покладається на керівника практики. Керівник практики проводить наради з педагогами-консультантами з питань відвідування занять студентами, ведення документації, контролює проведення заліку у 2 семестрі, здійснює загальне методичне керівництво, звітує на кафедрі про стан справ з педагогічною практикою в кінці кожного семестру.

Безпосереднє методичне керівництво та проведення практики здійснює педагог-консультант. Як правило, педагогами-консультантами призначаються педагоги з фаху, а, також, провідні викладачі інших музичних навчальних закладів, які здійснюють організацію навчання на базах практики.

Педагогічна практика проводиться у формі:

- відвідування занять провідних педагогів та вивчення їх досвіду роботи як з навчання так і виховання;
- самостійного проведення занять студента з учнем (як правило під наглядом педагога-консультанта).

Основною формою навчально-виховного процесу з педпрактики є індивідуальні заняття педагога-консультанта зі студентом.

Педагог-консультант здійснює наступні форми роботи зі студентом :

1. Проведення показового уроку з розкриттям технології навчання.
2. Проведення занять студента з учнем під керівництвом педагога-консультанта.
3. Проведення академконцертів, заліків та іспитів учнів з наступним обговоренням результатів діяльності студентів та учнів.
4. Вивчення із студентом педагогічного репертуару.

Формою контролю є залік з оцінкою в 2 семестрі.

**Предмет освітнього компонента** — навчальна дисципліна «Педагогічна практика».

### **Програмні компетентності**

*Загальні компетентності (ЗК):*

ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії

ЗК 9. Здатність працювати автономно.

### *Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК):*

- СК 1. Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.
- СК 2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.
- СК 3. Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по створенню / інтерпретації / аранжуванню та перекладу музики.
- СК 4. Здатність інтерпретувати художні образи у виконавській / композиторській / педагогічній діяльності.
- СК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.
- СК 6. Здатність викладати спеціальні дисципліни в закладах освіти з урахуванням цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.
- СК 7. Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.
- СК 8. Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного/навчального матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу.

### **Програмні результати навчання**

- ПРН 1. Володіти професійними навичками виконавської, творчої та педагогічної діяльності
- ПРН 3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.
- ПРН 4. Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.
- ПРН 5. Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.
- ПРН 6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських та педагогічних інтерпретацій.
- ПРН 7. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
- ПРН 8. Здійснювати викладання гри на інструменті / вокалу /диригування / теорії, історії музики / композиції з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувача.

### **ПЕРЕЛІК ТЕМ І ЗМІСТОВИХ МОДУЛІВ**

**Зміст курсу умовно поділяється на два змістових модуля:**

#### **Змістовий модуль 1. Підготовка студентів до самостійної професійної діяльності як викладачів спеціальних дисциплін класів баяна і акордеона.**

- Тема 1. Виявлення рівня професійної компетентності та теоретичних знань студента.
- Тема 2. Вивчення педагогічного репертуару – рівень вимог початкової спеціалізованої мистецької освіти.
- Тема 3. Вивчення педагогічного репертуару – рівень вимог для студентів закладів фахової передвищої освіти.
- Тема 4. Вивчення педагогічного репертуару – рівень вимог для студентів закладів фахової вищої освіти.
- Тема 5. Вивчення методичної літератури.

## **Змістовий модуль 2. Проведення практичних занять студента з учнем. Вивчення досвіду роботи провідних педагогів.**

Тема 1. Проведення практичних занять студента з учнем. Визначення характеристики учня з метою складання його репертуарного плану.

Тема 2. Відвідування занять провідних педагогів та вивчення їх досвіду роботи як з навчання так і виховання.

Тема 3. Проведення практичних занять студента з учнем. Завдання щодо вивчення даного музичного твору: використання методу варіантів, спрощення та ускладнення фактури, застосування допоміжного технічного та художнього матеріалу, асоціативних зв'язків, формування цілісного образу твору.

Тема 4. Проведення практичних занять студента з учнем. Урахування індивідуальності учня, рівня його розвитку на даному етапі навчання в процесі вивчення твору.

Тема 5. Проведення практичних занять студента з учнем. Робота над інтонаційною виразністю.

## **ФОРМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ**

Практичні заняття, самостійна робота.

## **НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ**

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надаються (надсилаються) особисто, або у відповідну групу.

## **МЕТОДИ КОНТРОЛЮ**

**Стартовий контроль** – відбувається на першому занятті: студенти знайомляться з навчальною програмою, тематикою даного курсу, списком основної та додаткової літератури, спрямований на виявлення знань, умінь і навичок.

**Поточний контроль** – здійснюється протягом проведення занять згідно даної програми даного курсу

**Рубіжний контроль** – проводиться з метою отримання інформації щодо рівня поточної успішності студентів за певний період навчання (на конкретну дату).

**Підсумковий контроль** – здійснюється на останньому семестровому занятті, на якому підсумовується загальний рівень успішності студентів.

**Залік.** З метою визначення повноти знань і практичних навичок, набутих у процесі засвоєння курсу передбачено залік наприкінці другого семестру. До його складання допускаються студенти, які виконали всі види робіт, передбачених навчальною програмою курсу, та за результатами поточного контролю допущені до складання.

**Умови допуску до підсумкового контролю (залік в кінці семестру):**

**1. Виконання навчального плану.**

**2. Відсутність академічної заборгованості** на момент складання підсумкового заліку та дотримання правил навчального закладу, етичних норм і вимог щодо підготовки до занять.

Викладачі або завідувачі кафедри попередньо інформують студентів про умови допуску до підсумкового контролю, щоб у кожного була можливість виконати ці вимоги.

## **Вимоги до заліку**

Проведення заліку з педпрактики включає звіт практиканта, а, також,:

- 1) складання індивідуального робочого плану студента з врахуванням рівня обдарованості;
  - 2) проведення відкритого уроку із учнем чи студентом;
  - 3) знання методики визначення оцінки за виконання концертної програми;
  - 4) знання основних джерел методичної літератури за фахом.
- Звіт студента про педагогічну практику за відповідний період приймає педагог-консультант.

#### Система оцінювання

| № з/п | Контрольний захід оцінювання | Всього % |
|-------|------------------------------|----------|
| 1.    | Практичні заняття            | 30       |
| 2.    | Самостійна робота            | 30       |
| 3.    | Залік                        | 40       |
|       | Всього                       | 100      |

#### Критерії оцінювання

Сутність оцінювання полягає у перевірці набутих знань і сформованих навичок в опануванні знань під час вивчення предмету. Основними критеріями оцінювання знань студентів є: ступінь усвідомлення навчального матеріалу.

Об'єктивність колективної оцінки за виконання концертної програми визначається виставленням балів по параметрам: артистизм, інтерпретація, самостійність мислення, музикальність, складність програми, майстерність, зростання виконавця, виставлення середнього балу, а також можливості пріоритетного значення одного з названих параметрів, який або різко підвищився, або залишається на попередньому рівні чи знижується.

**Оцінка «відмінно» А (90-100):** Студент у повному обсязі опанував матеріал навчальної програми, виконав усі передбачені програмою форми роботи, проявив ініціативність та здатність творчо вирішувати завдання.

**Оцінка «добре» В (82-89):** Здобувач-практикант систематично працює, але не має достатнього комплексу знань та навичок для більш успішної роботи зі здобувачем. Вивчас педагогічний репертуар згідно вимогам, грамотно аналізує твори, виявляє труднощі, але не знаходить засоби їхнього подолання.

**Оцінка «добре» С (74-81):** Практикант виконує програму згідно програмним вимогам, працює зі здобувачем, але здобувач-практикант не демонструє достатній розвиток як творча особистість. Вивчення педагогічного репертуару відповідає вимогам, але у виконанні є недоліки, обмеженість піаністичних можливостей, погрішності у володінні стильовими ознаками твору.

**Оцінка «задовільно» Д (64-73):** Студент виявляє формальний підхід до занять зі здобувачем. Несистематично відвідує заняття, які проводить консультант. Вивчення педагогічного репертуару за рівнем складності відповідає вимогам, але студент демонструє недостатній технічний рівень виконання.

**Оцінка «задовільно» Е (60-63):** Студент несистематично проводить заняття зі здобувачем та заняття, які проводить консультант. При виконанні педагогічного

репертуару студент демонструє певні професійні навички, робить помилки у тексті, недостатньо володіє звуковидобуванням, педалізацією, невпевнено втілює форму творів.

Оцінка «**незадовільно**» **FX (35–59)**: Студенти не опанували матеріал курсу, не виконали обов'язкових форм роботи, не розуміє основний зміст та завдання курсу.

Оцінка «**незадовільно**» **F (1–34)**: Продемонстрував суттєву обмеженість знань, відсутність практичних навичок.

## **ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ**

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

## **НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА**

Передбачається участь студентів у міжнародних та всеукраїнських конференціях, фестивалях, концертних програмах, благодійних музичних акціях, участь у майстер-класах та стажування у літніх музичних школах/академіях; пасивна та активна участь у міжнародних, всеукраїнських та кафедральних конференціях, круглих столах; відвідування культурно-мистецьких заходів, театрів, мистецьких експозицій, виставок тощо.

## **РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА**

1. Алексєєв І. Методика викладання гри на баяні. – К.: Муз. Україна, 1957.
2. Давидов М. Виконавське музикознавство: енциклопедичний довідник. К., НМАУ ім. П. І. Чайковського. 2010. Посібник для вищих навчальних закладів.
3. Давидов М. Проблеми збереження та розвитку академічного народно-інструментального мистецтва України. Посібник для вищих навчальних закладів. Київ. 2008.
4. Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах. Підручник для вищих навчальних закладів. Київ. 2010.
5. Давидов М. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста (підручник для вищих навчальних закладів). – К.: Музична Україна. 1995.
6. Давидов М. Школа виконавської майстерності баяніста. Посібник для вищих навчальних закладів. 1998. Київ.
7. Давидов М. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста (підручник). К.: Муз. Україна, 1995.
8. Паньков В. Гами, тризвуки, арпеджіо для вибірного баяну. К.: Муз. Україна, 1982.
9. Самитов В. Теоретичні основи фахового мислення музиканта-виконавця як критерій професійної культури. К., 2011.

## **Додаткова література та інформаційні ресурси:**

1. [www.nbuv.gov.ua](http://www.nbuv.gov.ua) – веб-сайт Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського (м. Київ)
2. [www.4uth.gov.ua](http://www.4uth.gov.ua) – веб-сайт Державної бібліотеки України для юнацтва
3. [www.chl.kiev.ua](http://www.chl.kiev.ua) – веб-сайт Національної бібліотеки України для дітей
4. <http://old.dnpb.gov.ua> – веб-сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського
5. Google. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.google.com.ua/services/hp/#utm\\_source=ua-goog\\_bkws-sem-seemea-ua-defhp&utm\\_medium=sem](http://www.google.com.ua/services/hp/#utm_source=ua-goog_bkws-sem-seemea-ua-defhp&utm_medium=sem)